

Gdańsk, dnia 5 czerwca 2026 r.

Ciepłownictwo systemowe

Opinia w sprawie istotnych dla ciepłownictwa procedowanych nowelizacji ustawy - Prawo energetyczne (*kursywą dopiski autora*)

Ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu dokonania deregulacji w zakresie energetyki (UDER92) – skierowana do Senatu

Celem projektu ustawy jest wdrożenie zmian legislacyjnych w kierunku uproszczenia regulacji i lepszego ich dostosowania do potrzeb obywateli. Proponowane zmiany są efektem m.in. pracy Rządowego Zespołu ds. Deregulacji, a także Zespołu do spraw transformacji ciepłownictwa oraz określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła.

- ✓ Uproszczenie rachunków za energię elektryczną,
- ✓ Zmiana podstawowej formy wymiany korespondencji pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi, odbiorcami, organami administracji publicznej oraz innymi podmiotami na postać elektroniczną (za pomocą środków komunikacji elektronicznej) z umożliwieniem złożenia oświadczenia przez jedną ze stron, skutkującego obowiązkiem zachowania postaci papierowej (lub tradycyjnej formy pisemnej),
- ✓ liberalizacja rozliczeń za ciepło dostarczone bezpośrednio do przemysłu (brak obowiązku koncesji i taryfy); uelastycznienie stosowania opłat za dostarczone ciepło na potrzeby przemysłu, pod warunkiem bezpośredniego dostarczania ciepła ze źródła do odbiorcy, który prowadzi działalność gospodarczą, nie ma uprawnienia lub zobowiązania do zapewnienia ciepła w lokalach mieszkalnych na potrzeby gospodarstw domowych i wyrażenia zgody obu stron na takie rozwiązanie; (uzupełnienie art. 32 UPe: Uzyskania koncesji WCC nie wymaga wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania ciepła w źródle, które dostarcza ciepło tylko do jednego odbiorcy, wyłącznie na potrzeby przemysłowych procesów technologicznych)

✓ Nie podlegają zatwierdzeniu przez Prezesa URE taryfy ustalane przez przedsiębiorstwo energetyczne posiadające koncesję na wytwarzanie ciepła, w części spełniającej łącznie następujące warunki:

- 1) przedsiębiorstwo energetyczne bezpośrednio dostarcza ciepło do odbiorcy, który prowadzi działalność gospodarczą,
- 2) występuje brak uprawnienia lub zobowiązania tego odbiorcy do zapewnienia ciepła w lokalach mieszkalnych na potrzeby gospodarstw domowych i
- 3) zachodzi zgodna wola dwóch stron na sprzedaż i zakup ciepła na podstawie umowy, z pominięciem cen i stawek opłat zawartych w taryfie dla ciepła.

✓ Wprowadzenie definicji magazynu ciepła lub chłodu

Proponuje się dodanie nowego punktu w art. 3 ustawy – Prawo energetyczne, definiującego magazyn ciepła lub chłodu. Przy zakładanym kierunku elektryfikacji ciepłownictwa niezbędnym jest uzupełnienie przepisów o jednoznaczną definicję magazynu ciepła lub chłodu,

✓ **Uproszczenie ustalania wysokości zwrotu z kapitału zaangażowanego w działalność gospodarczą wytwarzania ciepła, jego dystrybucję oraz obrotu ciepłem**

Proponuje się ustawowe określenie ogólnych zasad ustalania wysokości zwrotu z kapitału bazującego na stopie wolnej od ryzyka powiększonej o premię za ryzyko, której wysokość ma zależeć od rodzaju majątku i inwestycji podejmowanej przez przedsiębiorstwo. Przy czym do wartości regulacyjnej aktywów będzie uwzględniana wartość księgową rzeczowego majątku trwałego, faktycznie zaangażowanego w działalność wytwarzania ciepła, jego przesyłania i dystrybucji oraz obrotu ciepłem, a także magazynowania ciepła oraz zagospodarowania ciepła odpadowego. Dodatkowo proponuje się uwzględnienie nakładów inwestycji planowanych, które zostaną uruchomione w okresie pierwszego roku obowiązywania taryfy dla ciepła *(Nareszcie kwestia zwrotu z kapitału w taryfach dla ciepła będzie szczegółowo uregulowana w ustawie i rozporządzeniu taryfowym. Tym samym Instrukcja Prezesa URE ograniczająca kwotę zsk w taryfach straci rację bytu per analogiam do taryf w zakresie energii elektrycznej i gazu ziemnego).*

- ✓ Określenie warunków uznania kotłów elektrycznych za źródła, z których ciepło objęte jest obowiązkiem zakupu oraz określenie, kiedy ciepło z tych jednostek może być zaliczone jako pochodzące z odnawialnego źródła energii na potrzeby spełnienia statusu efektywnego systemu ciepłowniczego zgodnie z dyrektywą EED (*ee z OZE, nie z KSE- około 60% ee wciąż z węgla czyli tzw. „czarna”*).
- Promowanie rozwoju kogeneracji (konieczność usprawnienia: trudne do utrzymania terminy, nieprecyzyjnie określone obowiązki, czy nadmiarowo określony obowiązek informacyjny).

Projekt zmiany ustawy - Prawo energetyczne z 15/05/2026 (UC 121)

Celem projektu jest wdrożenie prawa Unii Europejskiej – dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniającej rozporządzenie (UE) 2023/955 (Dz. Urz. UE L 231 z 20.09.2023, str. 1, zwanej dalej „EED” lub „dyrektywą EED”), **w odniesieniu do ciepłownictwa systemowego.**

Mając na uwadze, że dekarbonizacja służąca zmniejszeniu emisji CO₂ stanowi obecnie jeden z priorytetowych celów unijnej polityki klimatycznej, krytycznym aspektem staje się wzrost udziału OZE w ciepłownictwie, wykorzystanie ciepła odpadowego oraz zapewnienie statusu efektywnego systemu ciepłowniczego.

Projektowana zmiana art. 3 uPe:

- wprowadza definicję odbiorcy chłodu, czyli odbiorcy końcowego, który dokonuje zakupu chłodu wyłącznie w celu zużycia go w gospodarstwie domowym;
- zmianie pkt 38, w którym wprowadza się część wspólną, w celu uzależnienia spełnienia warunków do zakwalifikowania jednostki jako wysokosprawnej kogeneracji,
- wprowadza definicję „efektywnego indywidualnego ogrzewania i chłodzenia”. Celem wprowadzenia przedmiotowej definicji jest zapewnienie prawidłowej implementacji przepisów dyrektywy EED. Dyrektywa ta posługuje się pojęciem efektywnego

indywidualnego ogrzewania i chłodzenia jako punktem odniesienia przy analizie porównawczej z efektywnym systemem ciepłowniczym lub chłodniczym.

W art. 5 proponuje się nową regulację dotyczącą podstawowych praw umownych w zakresie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej, w szczególności w zakresie dodatkowych elementów jakie powinna zawierać **umowa sprzedaży ciepła oraz umowa kompleksowa**, których stroną jest **odbiorca końcowy ciepła**, m.in. informacji o metodzie wszczynania procedur pozasądowego rozstrzygnięcia sporów (*Koordinator przy Prezesie URE, per analogiam do elektroenergetyki i gazownictwa*), jak również informacji dotyczących praw konsumenta, w tym informacji dotyczących rozpatrywania skarg.

Dyrektywa EED wymaga, by odbiorcy końcowi i użytkownicy końcowi otrzymywali streszczenie kluczowych warunków umowy, w tym cen i taryf, w przejrzystej i zwięzłej formie, zredagowane prostym językiem, a sami odbiorcy końcowi – także egzemplarz umowy i jasne informacje podane w przejrzysty sposób o mających zastosowanie cenach i taryfach oraz o standardowych warunkach dotyczących dostępu do usług dotyczących ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej i korzystania z tych usług (*rozwiązania już wprowadzone w elektroenergetyce i gazownictwie*).

Prezes URE we współpracy z Prezesem UOKiK opracuje zbiór praw konsumenta ciepła lub chłodu (*per analogiam do elektroenergetyki i gazownictwa*). Przedsiębiorstwo energetyczne będzie zobowiązane przesłać taką informację odbiorcy końcowemu, dołączając ją do rachunku lub zamieścić na swojej stronie internetowej wraz z informacją o aktualnym stanie prawnym.

Przedsiębiorstwa energetyczne będą zobowiązane do wcześniejszego informowania o planowanym odłączeniu dostaw ciepła (*konsumenci*), wskazania możliwych rozwiązań zastępczych (alternatywnych) – *rozwiązanie już stosowane w branży energetycznej i gazownictwie*. Odbiorcy z gospodarstw domowych (*konsumenci*) są chronieni przed wstrzymaniem dostaw ze względu na opóźnienia w płatnościach (*nie dotyczy nielegalnego poboru czy zagrożenia zdrowia i życia*) – mają możliwości reklamacji i odwołania do Koordynatora przy Prezesie URE.

Projektowana ustawa wprowadza nowe kryteria dla efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, obowiązujących w ramach przedziałów czasowych określonych w zmienionej dyrektywie EED.

Do dnia 31 grudnia 2027 r. będzie to system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 50% energię z odnawialnych źródeł energii lub w co najmniej 50% ciepło odpadowe, lub w co najmniej 7% ciepło pochodzące z kogeneracji, lub w co najmniej 50% połączenie takiej energii i ciepła. Docelowo, od dnia 1 stycznia 2050 r., efektywnym systemem ciepłowniczym będzie wyłącznie taki system, w którym wykorzystuje się wyłącznie energię z odnawialnych źródeł energii, wyłącznie ciepło odpadowe lub wyłącznie połączenie energii ze źródeł odnawialnych i ciepła odpadowego (*brak kogeneracji, co podkreśla branża ciepłownicza, próbując zmienić ten stan rzeczy i lobbując w tej sprawie w organach PL i UE*).

Zamiennie stosować będzie można także kryterium emisyjności, przy czym od dnia 1 stycznia 2050 r. efektywny system ciepłowniczy powinien osiągnąć próg emisji wynoszący 0 kg CO₂/MWh.

W zaproponowanych przepisach zastosowano to rozwiązanie przyjmując kryterium maksymalnej wielkości emisji gazów cieplarnianych na jednostkę ciepła lub chłodu dostarczoną odbiorcom w wysokości:

- od dnia 1 stycznia 2035 r. - do 100 kg/MWh,
- od dnia 1 stycznia 2045 r. - do 50 kg/MWh,
- od dnia 1 stycznia 2050 r. - 0 kg/MWh.

Warunkiem zastosowania tego rozwiązania jest złożenie wniosku do ministra właściwego do spraw energii, co najmniej na 12 miesięcy przed rozpoczęciem kolejnych okresów wynikających z art. 7b ust. 4c zmienianej ustawy.

Stosowanie limitu opartego o emisję jest co do zasady trudniejsze do spełnienia, zatem jedynie samo przedsiębiorstwo ciepłownicze będzie wiedziało, czy jest w stanie osiągnąć wymagany limit emisji. Z tych względów ewentualny mechanizm alternatywny, musi opierać się na wniosku przedsiębiorstwa o stosowanie odmiennego limitu dla systemu tego przedsiębiorstwa.

Operatorzy systemów o całkowitej mocy wyprodukowanych ciepła i chłodu przekraczającej **5 MW**, które nie będą spełniały kryteriów efektywnego systemu ciepłowniczego, będą zmuszeni wdrożyć plan zapewnienia efektywnego zużycia energii pierwotnej, ograniczenia strat w dystrybucji oraz zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w zaopatrzeniu w energię cieplną i chłodniczą.

Poszczególne obiekty, takie jak instalacje przemysłowe, obiekty infrastruktury usługowej, czy ośrodki przetwarzania danych, będą musiały przeprowadzić analizę kosztów i korzyści w zakresie wdrożenia rozwiązań pozwalających na odzysk ciepła odpadowego, czy zastosowania technologii kogeneracji. Centra przetwarzania danych o mocy powyżej 1 MW będą odzyskiwać ciepło odpadowe i wykorzystywać je na miejscu lub przekazywać np. do sieci ciepłowniczej

W projekcie ustawy zaproponowano dodanie nowego przepisu w postaci art. 7c. Zgodnie z dodaną regulacją, energia elektryczna jest uznawana za wytwarzaną w wysokosprawnej kogeneracji o ile spełnia wskazane w tym przepisie kryteria i zapewnia oszczędność energii pierwotnej zużywanej w:

1) jednostce kogeneracji w wysokości nie mniejszej niż 10 % w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych o referencyjnych wartościach sprawności dla wytwarzania rozdzielonego

lub

2) jednostce kogeneracji o mocy zainstalowanej elektrycznej poniżej 1 MW w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych o referencyjnych wartościach sprawności dla wytwarzania rozdzielonego.

Dyrektywa EED kładzie nacisk na promowanie ciepłownictwa lokalnego. Lokalne planowanie w ww. zakresie ogrzewania i chłodzenia co najmniej w gminach, w których całkowita liczba ludności przekracza 45 000 osób, ma na celu m.in. mapowanie potencjału wdrożenia **niskotemperaturowych systemów ciepłowniczych, wysokosprawnej kogeneracji, odzyskiwania ciepła odpadowego, czy wdrożenia energii ze źródeł odnawialnych.**

Aktywizacja gmin: W gminach liczących ponad 45 000 mieszkańców plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe powinien zawierać dodatkowo odrębną część dotyczącą ogrzewania i chłodzenia (*enumeratywnie wymieniono niezbędne elementy planu*).

Plan (*rozwoju, zgodnie z art. 16 UPE*), opracowany przez przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją ciepła o mocy zamówionej przez odbiorców przekraczającej 5 MW, którego system ciepłowniczy lub chłodniczy nie spełnia kryteriów efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, zawiera także część określającą plan zapewnienia bardziej efektywnego zużycia energii pierwotnej, ograniczenia strat w dystrybucji oraz zwiększenia udziału energii z odnawialnych źródeł energii w zaopatrzeniu w energię cieplną i chłodniczą, a także przedsięwzięcia niezbędne do zapewnienia, że system ciepłowniczy lub chłodniczy tego przedsiębiorstwa będzie spełniał te kryteria (*enumeratywnie wskazane elementy planu*).

Przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa wyżej, przedkłada nie rzadziej niż co 5 lat w terminie do 31 marca część planu rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię do uzgodnienia z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki.

Nowelizacja wprowadza również obowiązek nałożony na podmioty planujące budowę lub znaczną modernizację jednostki wytwórczej o mocy nominalnej cieplnej przekraczającej 10 MW, który wymaga sporządzenia analizy kosztów i korzyści znacznej modernizacji tej jednostki wytwórczej na jednostkę kogeneracji.

Opracowała:

Joanna Grabowska

CEO, MBA Energetyka

www.grabowska-doradztwo.pl